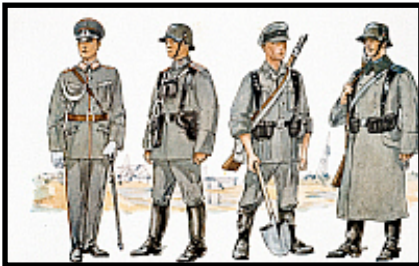

De herbewapening Duitsland tijdens het interbellum kwam vooral door de houding van Frankrijk en liet zodoende uit de Reichswehr de Wehrmacht ontstaan.

- 1. De bewapening in Europa en USA 1918 - 1939**
- 2. Akkoord van Versailles voor ontwapening**
- 3. Duitse voorstellen voor ontwapening 1933-1935**
- 4. Wapenwedloop zee strijdkrachten vanaf 1933**
- 5. Wapenwedloop luchtmachten vanaf 1933**
- 6. Wapenwedloop landstrijdkrachten vanaf 1933**

1. De bewapening in Europa en USA 1918 - 1939

De herbewapening van de **Reichswehr** na Hitlers aantreden in de jaren 1933 tot 1939 geldt als het gebruikelijke bewijs voor zijn oorlogszucht en veroveringsplannen. Wie in dit opzicht uit de bewapening van een staat deze buitenlands politieke ambities wil concluderen, moet de omvang en kwaliteit van de strijdkrachten van deze staat met haar buurlanden of andere potentiële vijanden vergelijken. Van een regering -

zo luidt een eenvoudige vuistregel - die nastreeft om ongeveer 3 maal zoveel troepen op te stellen dan zijn buurstaten, mag men van veronderstellen dat deze aanvalsplannen koestert. Van een regering die met ongeveer 1/3 van de troepensterkte van de buurstaten denkt te volstaan, of met 1/3 van zijn sterkste buurstaat, mag men aannemen dat deze zich alleen bewapent om zich in een noodgeval, met kans op succes, te kunnen verdedigen tegen aanval van die andere staat.

Hoe zag dan de sterkteverhouding van de Reichswehr in vergelijking met de strijdkrachten van Frankrijk en de met Frankrijk tegen Duitsland verbonden buurstaten er uit ? Als men deze rekensom voor 1933 opmaakt en daarbij Groot-Brittannië en de Sovjetunie niet meetelt - omdat zij geen directe buurstaten zijn - geeft dit vergelijk van de landstrijdkrachten een bijzondere buitenkans voor het buitenland tegenover Duitsland. En wel in actieve legerdivisies in de verhouding 1 : 12.

De 100.000 man van het Duitse leger stonden tegenover:

655.000	Fransen	Hierbij kwamen als verder risico voor Duitsland - ook al was dat in de 2-de linie - 885.000 Sovjet-soldaten.
66.000	Belgen	Nog penibeler kwam de Duitse positie naar voren omdat Duitsland volgens het Versailles-verdrag sinds 15 jaar geen dienstplicht had gekend en derhalve geen reservekrachten achter de hand had. In tegenstelling tot de buurstaten die beschikten over wapens en reservisten waarmee bij een mobilisatie het leger in geval van oorlog vergroot kon worden.
298.000	Polen	Tegenover de Duitse 100.000 man zouden dan in geval van crisis staan
140.000	Tsjechen	
32.000	Litouwers	

4,5	miljoen	Fransen	Dit geeft - in geval van oorlog - de buurstaten nog meer kans tegen Duitsland in de verhouding 1 : 97
0,6	miljoen	Belgen	
3,2	miljoen	Polen	
1,3	miljoen	Tsjechen	Een vergelijking van de luchtstrijdkrachten geeft nog een geheel andere dimensie.
0,15	miljoen	Litouwers	Alle buurstaten hadden hun luchtmachten na de Eerste Wereldoorlog verder

bijgehouden. Alleen Duitsland mocht geen luchtmacht hebben en bezat, buiten enkele les- en transportvliegtuigen, verder niets. Rond de jaarwisseling van 1932-33, voordat Hitler Kanselier was, werd de uitrusting van de vele luchtlegers in Europa, nog voor de Frans - Italiaanse rivaliteit rond de Middellandse Zee - uitgebreid. Van Frankrijk uit door de algemene vrees voor Duitsland, en van Engeland uit door de angst voor de Franse luchtvloot van bommenwerpers. De luchtvloten van de Luchtmachten in die tijd bedroegen voor militaire vliegtuigen:

USA	3.100	Voor de vergelijking van de marines moet men - de natuur van de zee strijdkrachten volgend - alle bondgenoten en tegenstanders erbij betrekken, en niet alleen van de buurstaten. Hier kan men zien dat de Reichsmarine in 1933 op de oorlogsvloten van de staten die het Verdrag van Versailles als tegenstanders van Duitsland ondertekenden in de verhouding van 1 : 30 achter lag.
Frankrijk	3.000	
G.B.	1.800	
Italië	1.700	
USSR	1.700	De psychologische situatie werd in Duitsland bij het aantreden van Hitler nog steeds door 2 ervaringen in de recente na-oorlogse tijd bepaald. 1) Men was nog niet vergeten dat in die 20 jaar Franse, Belgische en Litouwse troepen en ook Poolse troepen en milities ondanks de in Versailles gesloten vrede herhaalde malen Duitsland waren binnengevallen en tijdelijk of permanent Duitse grensregio's geannexeerd hadden. De Reichswehr kon dit met zijn 100.000 man niet verhinderen. En 2) was het alle politiek geïnteresseerden heel goed bekend dat de
Polen	700	
Tsjecho-Slowakije	670	
België	350	
Duitsland	70	

Siegermachten van 1918 hun eigen verplichtingen uit het Verdrag van Versailles niet nagekomen waren.

2. Akkoord van Versailles voor ontwapening

In Versailles was in het verdrag vastgelegd dat zowel de Siegermachten als ook de overwonnenen hun troepen tot op een vereiste minimum zouden reduceren. Het verdrag voorzag er in dat Duitsland als eerste zou ontwapenen, en dat de andere staten daarna zouden volgen. Duitsland vervulde haar plicht tot 1927 en bouwde de Reichswehr af op 100.000 man en tot 15.000 man voor de marine. De luchtmacht werd geheel opgeheven. Nu waren de Siegermachten aan zet om hun in het Verdrag van Versailles vastgelegde ontwapenings-toezeggingen waar te maken. De **Volkenbond** stelde in 1927 zowaar formeel de voltooiing van de Duitse troepenreductie vast. Maar de daarop volgende Geneefse Ontwapenings-conferentie van 1932-1934 leverde geen noemenswaardige ontwapening van de Siegermachten van de Eerste Wereldoorlog op.

In werkelijkheid dachten Engeland, Frankrijk en de USA niet aan de ontwapening zoals was afgesproken. Zij behielden hun omvangrijke strijdkrachten in stand. Bij Frankrijk in het bijzonder de land- en luchtmacht, en bij de USA en Engeland vooral de marine.

Tevens investeerden zij grote sommen geld in de modernisering van hun wapenarsenaal. Aanvragen vanuit Duitsland om hun eigen leger uit te rusten voor een minimale verdediging werden daarentegen door de Siegermächten afgewezen. Zo werd de herbewapening van Duitsland vanaf 1933 voor de Duitse burgers, vanwege de recente aanvallen door 4 buurlanden & door de algemeen bekende ontbrekende mogelijkheid voor zelfverdediging & door de contractbreuken door de Siegermächten, duidelijk gelegitimeerd.

Reeds de laatste 2 regeringen vóór Hitler besloten de bewapeningsbepkeringen van Versailles te omzeilen, en Duitsland met mate weer te bewapenen. Toen Hitler aan de macht kwam werd meteen de noodzaak duidelijk voor de herbewapening. De Poolse regeringschef stelde de Franse regering in 1933 voor Duitsland van 2 kanten aan te vallen. Een idee wat Frankrijk afwees, maar wat de Rijksregering spoedig ter oren kwam. **Polen** beschikte in die tijd over een leger van 298.000 man, wat nog altijd 3 maal zoveel is als dat van Duitsland met zijn 100.000 manschappen.

3. Duitse voorstellen voor ontwapening 1933-1935

Na 1933 legde de Duitse rijksregering, bij de Geneefse ontwapenings-onderhandelingen, 6 maal een voorstel voor om de hoeveelheden van bepaalde wapencategorieën zoals bommenwerpers, artilleriegeschut en andere wapens voor alle staten te begrenzen. Toen dit mislukte liet Hitler de kleine Reichswehr tot een moderne Wehrmacht uitbouwen. Het enige resultaat van dit verzoek tot begrenzing van de bewapening was het Duits - Britse vlootverdrag van 1935, die de Duitse marine tot 35 % van die van de Britten begrenste. Daarmee was enerzijds het Versailles-limiet voor de Rijksmarine opgeheven, en anderzijds de Britse overheersing op zee gewaarborgd.

4. Wapenwedloop zee strijdkrachten vanaf 1933

Allereerst een blik op dat wat zich wereldwijd bewoog.

In 1932 was de Washington-Vlootovereenkomst inzake de vastgelegde bouwstop voor 10 jaar betreffende de grote slagschepen afgelopen. In deze periode had zich het zwaartepunt van de marinebewapening verplaatst naar de lichtere zee strijdkrachten. Vanaf 1932 begonnen de grote zeemachten weer slagschepen, vliegdekschepen en kruisers op de kiel te leggen en te bouwen. In 1933 kwam de nieuw in ambt gekomen US-president Roosevelt met een omvangrijk marine-bouwprogramma. Reeds in 1931 begonnen Frankrijk en Engeland nieuwe grote slagschepen en vliegdekschepen op de kiel te leggen. Duitsland sloopte en vernieuwde zijn vloot naar 1 ombouwplan van oktober 1932. Na de conferentie van München en de Anschluss van Sudetenland aan het Duitse rijk verslechterde zich de Duits-Engelse verstandhouding. Beide staten stapten in een nieuwe bewapeningswedloop van de zee strijdkrachten. Zo ontstond

aan Duitse zijde in de winter van 1938-39 onder **Groot-admiraal Erich Raeder** het zgn Z-plan. Dit plan voorzag in aanbouwplannen voor de Duitse Kriegsmarine met als doeljaar 1945 en de bouw met de factor 3 opvoerde. Maar het ontbrak het Duitse rijk aan werven, staal en geld. Begin 1939 stond de sterkteverhouding tussen de Duitse vloot en die van Frankrijk en Engeland als
D : F : GB als 1 : 2 : 6

Het aantal grote slagschepen bedraagt op 1 september 1939

Scheepsklasse	GB	USA	F	D	
Slagschepen	15	15	7	5	Alleen met het aantal onderzeeboten was de Duitse Kriegsmarine de Royal Navy geëvenaard.
Vliegkampschepen	7	5	1	-	
Zware Kruisers	17	18	7	1	
Lichte Kruisers	48	18	12	6	
Torpedobootjagers	183	214	58	21	
Totaal per vloot	270	270	85	33	

Aantal onderzeeboten op 1-9-1939

USSR	USA	F	GB	D
165	95	77	57	57

5. Wapenwedloop luchtmachten vanaf 1933

In Duitsland, dat in die tijd noch met landmacht, noch met marine in staat was om in een geval van een noodsituatie zich te verdedigen, groeide het bewustzijn dat luchtstrijdkrachten, en vooral bommenwerpers probate middelen waren om vreemde staten voor aanvallen af te schrikken, zoals Duitsland zich de afgelopen 15 jaar meerdere keren heeft moeten laten welgevalen. Bommenwerpers - zijn anders dan jachtvliegtuigen - het offensieve luchtoorlogsmiddel om de vijand in eigen land te bedreigen. En vliegtuigen - als verdere overweging - laten zich als afschrikwapen tegenover 2 potentiële tegenstanders Polen en Frankrijk - sneller en met aanzienlijk minder grondstoffen te bouwen dan slagschepen voor de vloot en pantservoertuigen voor het leger. Zo kreeg de opbouw van de Luftwaffe een bijzondere betekenis voor de veiligheid van het Rijk.

Daarom werd in een vlot tempo en met voorrang de nieuwe Luftwaffe vóór de Wehrmacht opgebouwd.

Bij het uitbreken van de oorlog was Duitsland zowaar de 2-de luchtmacht na Rusland, maar ze was nog duidelijk ondergeschikt aan de gezamenlijke luchtvloot van haar 3 tegenstanders; Engeland, Frankrijk en Polen. Op 1 september beschikten de Europese staten over de volgende aantallen zgn. frontvliegtuigen:

USSR	5.000	Bijna in gelijke tred liep de
Duitsland	4.033	luchtbewapening in de andere landen van Europa. Sinds 1930 werden in de
Groot-Brittannië	3.600	Sovjetunie jaarlijks ongeveer 860
Frankrijk	2.550	militaire vliegtuigen gebouwd en vanaf
Polen	800	1935 waren dat er 3500/jr. Frankrijk en
		Engeland bewapenden hun
		luchtmachten sinds de 20-er jaren tegen
		elkaar. Tussen 1932 en '34 breidde
		Engeland haar Royal Air Force uit. In
		1935 bouwde de USA haar eerste 4-
		motorige lange-afstand
		bommenwerpers. (B-17)

6. Wapenwedloop landstrijdkrachten vanaf 1933

Om op de voorgeschiedenis aan te sluiten moet worden vermeld dat Rijkskanselier Von Papen in oktober 1932 na 6 vruchteloze jaren bij de Geneefse ontwapeningsonderhandelingen besloot de Reichwehr - zo nodig - zonder instemming van de Siegermächten te vergroten. In november 1932 voorzag het 2-de bewapeningsplan van de Reichswehr in uitbreiding van het Duits vredeskorps naar 175.000 soldaten. In december 1932 besloten de Siegermächten in de Volkenbond voor het Duitse rijk wat betreft het bewapeningsvraagstuk een principiële gelijkheid in te ruimen. Kort daarop traden in de personen van Adolf Hitler en Franklin Delano Roosevelt 2 politici voetlicht van de wereldgeschiedenis, die beiden 3 punten gemeen hadden: 1) Beiden moesten een hoge werkeloosheid in hun land oplossen, en 2) beiden waren bereid - indien nodig - hun buitenlandse politiek met oorlogen door te drukken. 3) Beiden hadden een hang naar wapens. Beide politici begonnen meteen na hun aantreden hun landen te bewapenen. Adolf Hitler, landmacht-georiënteerd gaf voorrang aan het leger en luchtmacht, en Roosevelt; zeemacht - georiënteerd gaf, zoals verwacht, voorrang aan de marine.

Duitsland was in 1933 nog steeds door een militair bondgenootschap van Frankrijk, Polen, België en Tsjecho-Slowakije omsingeld. De Duitse rijksregering probeerde nog een paar keer gemeenschappelijk met Frankrijk en Engeland middels onderhandelingen een bovengrens van de legersterkten overeen te komen. Doch de Fransen regering wees alle

voorstellen af. En zo begon Duitsland op eigen gelegenheid zijn Reichswehr eerst op 36, dan op 40 en tenslotte op 51 actieve legerdivisies op te bouwen. Daarnaast ontstond er - zoals in alle buurstaten - een reserve leger. Voor de Wehrmacht waren dat 51 landsverdediging, beveiligings, vervangings- en reserve infanteriedivisies. Totaal 2x51 =102 divisies

De stormachtige opbouw van deze 102 divisies liet zich in 2 fasen onderverdelen. Als eerste was er tot 1936 door de enorme bewapeningsvoorsprong van de buurstaten het gevoel van de bedreiging, die van de Franse-Belgische-Poolse-Tsjecho-Slowaakse omsingeling uitging. Nu ontstond er een actief leger met 40 divisies dat met kans op succes het land kon beschermen. Vanaf 1937 werd het Duitse leger in de 3 jaren voor de oorlog nog met 5 Duitse en Sudetenduitse evenals 6 Oostenrijkse divisies uitgebreid.

Met een strijdmacht van 51 actieve divisies plus 51 reserve divisies, als deze vol uitgerust en gemobiliseerd zouden zijn, had Duitsland een aanvalskracht waar geen buurland - m.u.v. Frankrijk - tegen opgewassen was. Anderzijds vormden deze 102 divisies ook de troepensterkte die Duitsland nodig had in een noodsituatie om zich tegen de alliantie van tegenstanders uit de Eerste Wereldoorlog te kunnen verdedigen.

Site Vorkriegsgeschichte.de
Auteur Gerd Schultze Rhonhof
Vertaling Willem Zweers
Naar het boek

ISBN: 9783957681706
650 blz
In NL € 44,36